

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Imię i nazwisko

BRP-II.053.2.2024
Warszawa, 22 października 2024 r.

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

dot. II.510.999.2024.MA

Szanowny Panie Rzeczniku,

nawiązując do wystąpienia Pana Rzecznika z dnia 3 października 2024 r. dotyczącego problematyki kwalifikacji biegłych sądowych, w tym w szczególności biegłych w sprawach przestępstw seksualnych, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Na mocy zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2023 r. ustanowiono Pełnomocnika Ministra Sprawiedliwości do spraw biegłych sądowych. Wśród zadań Pełnomocnika wskazano m.in. opracowywanie propozycji i koordynację prac dotyczących statusu i działalności biegłych sądowych oraz przygotowanie wstępnych założeń do ustawy o biegłych sądowych (§ 3 zarządzenia).

Zarządzeniem z dnia 17 kwietnia 2024 r. w Ministerstwie Sprawiedliwości powołano zespół roboczy do spraw przygotowania założeń ustawy o biegłych sądowych, do zadań którego należy w szczególności:

- 1) przygotowanie założeń ustawy o biegłych sądowych kompleksowo regulującej status biegłych sądowych, zasady ich powoływania oraz system ich wynagradzania;
- 2) identyfikacja obszarów i analiza zagadnień związanych ze statusem i działalnością biegłych sądowych;
- 3) konsultowanie projektów aktów normatywnych dotyczących zagadnień objętych zakresem prac Zespołu;
- 4) wykonywanie innych zadań zleconych przez Pełnomocnika do spraw biegłych sądowych dotyczących zagadnień związanych z opracowywaniem kompleksowej regulacji statusu biegłych sądowych, zasad ich powoływania oraz systemu wynagradzania.

Wstępne założenia do projektu ustawy zostały ogłoszone w dniu 11 lipca 2024 r. (<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/reforma-przepisow-o-bieglych-sadowych>).

W chwili obecnej w Ministerstwie Sprawiedliwości trwają prace nad kompleksowym uregulowaniem ustawowym problematyki ustanawiania i wynagradzania biegłych

sądowych w sposób zapewniający dostęp do wysoko kwalifikowanego korpusu ekspertów, co w konsekwencji winno przyczynić się do usprawnienia toku postępowań sądowych oraz postępowań przygotowawczych. Odnosi się to także do instytucji naukowych i specjalistycznych sporządzających opinie na zlecenie organów procesowych. W planowanych pracach przewiduje się m.in.:

- utworzenie niezależnej instytucji (Komisji Certyfikacyjnej Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących), której zadaniem będzie weryfikacja kompetencji kandydatów na biegłych sądowych oraz biegłych ubiegających się o powołanie na kolejną kadencję, ale również standaryzacja badań w poszczególnych rodzajach ekspertyz czy też opracowywanie szczegółowych kryteriów badania kwalifikacji kandydatów na biegłych w danej specjalności;
- wprowadzenie systemu weryfikacji kandydatów na biegłych sądowych w którym sprawdzone będą m.in. kwalifikacje merytoryczne i doświadczenie zawodowe, znajomość prawa w zakresie niezbędnym do pełnienia funkcji biegłego sądowego, postawa etyczna dająca rękojmię należytego wykonywania funkcji biegłego sądowego, jak i karalność;
- nałożenie na biegłych sądowych obowiązku stałego podnoszenia kwalifikacji;
- utworzenie jednolitego modelu odpowiedzialności dyscyplinarnej biegłych sądowych;
- stworzenie centralnej listy biegłych sądowych i instytucji naukowych i specjalistycznych, w oparciu o jednolity wykaz dyscyplin i specjalizacji, w których ustanawia się biegłych, zgodny z klasyfikacją dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych ustaloną przez Ministra Edukacji i Nauki na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.), zawierającej kalendarz pracy biegłego;
- ustalenie nowych zasad wynagradzania biegłych – zmiana podstawy obliczania stawki wynagrodzenia za godzinę pracy biegłego (wysokości kwoty bazowej), na nowo ustalenie stawki godzinowej i tzw. ryczałtów oraz zapewnieniem możliwości ich waloryzacji.

Powyższe działania w celu zwiększenia atrakcyjności funkcji biegłego dla specjalistów z różnych dziedzin i specjalności, w konsekwencji winny stać się czynnikiem realnie zwiększającym zainteresowanie ekspertów podjęciem współpracy z sądami i organami prowadzącymi postępowania przygotowawcze.

Ustosunkowując się do postulatu z pkt 1, dotyczącego ujednoczenia nomenklatury w odniesieniu do wymaganej specjalizacji biegłych opiniujących w zakresie zaburzeń preferencji seksualnych w procesie karnym, w szczególności na gruncie art. 202 i 354a k.p.k.¹ poprzez konsekwentne wskazywanie zarówno lekarza seksuologa, jak i psychologa seksuologa, z czego, co do tego ostatniego, należy w drodze rozporządzenia ustalić proces certyfikacji jego uprawnień na potrzeby opiniowania w procesie karnym, uprzejmie wskazuję, że aktualnie w Ministerstwie Sprawiedliwości trwają prace mające na celu opracowanie rozwiązań legislacyjnych w tym przedmiocie.

¹ ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U.2024.37)

Nadmieniam, że Stowarzyszenie Naukowe Seksuologii Stosowanej w Kędzierzynie-Koźlu² zwróciło się w lipcu 2024 r. do Ministerstwa Sprawiedliwości z postulatem zmiany art. 202 § 3 k.p.k. poprzez jego uzupełnienie także o „psychologa seksuologa”. I tak, Ministerstwo Sprawiedliwości, dostrzegając i dzieląc pogląd Stowarzyszenia, skierowało w dniu 19 września 2024 r. pismo do Ministerstwa Zdrowia, a Departament Prawny Ministerstwa Zdrowia pismem z dnia 11 października 2024 r. udzielił odpowiedzi. Po analizie stanowiska Resortu Zdrowia, zostanie opracowana nowelizacja przepisów w przedmiotowym zakresie.

Natomiast zaproponowane przez Pana Rzecznika, zwiększenie miejsc na specjalizacji medycznej z seksuologii, zrównanie kosztów specjalizacji psychoseksuologicznej w stosunku do pozostałych specjalizacji, pozostaje poza zakresem właściwości Ministerstwa Sprawiedliwości. Zasadniczo, Minister Zdrowia na gruncie ustawy³ oraz rozporządzenia⁴ posiada stosowne kompetencje w tym zakresie.

Odnosząc się z kolei do postulatu numer 7, dotyczącego wprowadzenia obligatoryjnego opiniowania seksuologicznego i psychiatrycznego sprawców wykorzystywania seksualnego osób poniżej 15 roku życia, należy dostrzec zasadność przedstawionej argumentacji w tym zakresie, co wynika również z potrzeb praktyki oraz zasady trafnej represji karnej. Zatem uprzejmie informuję, że zaproponowane rozwiązanie będzie stanowiło przedmiot dalszych analiz i prac.

Reasumując podkreślam, że Kierownictwo Ministerstwa traktuje projekt ustawy o biegłych sądowych priorytetowo. Mając na względzie oczekiwane od wielu lat zmiany kierunkowe, postulaty napływające ze strony środowiska biegłych sądowych, jak również stron i uczestników postępowania.

Rola biegłych sądowych w wymiarze sprawiedliwości jest bezcenna, dlatego tak duże starania Ministerstwa, aby doprowadzić do podniesienia poziomu opiniowania, przyspieszenia postępowań z udziałem biegłych, zwiększenia liczby biegłych sądowych (zwłaszcza z zakresu deficytowych specjalności), przy jednoczesnym pogłębianiu zaufania obywateli dla szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości.

Z wyrazami szacunku
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/

² <https://www.seksuologiasosowana.pl/> strona-główna

³ ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (Dz.U.2024.1287)

⁴ rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 maja 2023 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentyistów (Dz.U.2023.975)